

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2022/899
Toplantı Tarihi/Sayısı : 24.1.2023/31
Karar Numarası : 2023/84
Başvuran : E.K.
Başvuran Vekili : --
Adres : --
Muhatap Kurum/Kişi : Bolu İl Jandarma Komutanlığı
Muhatap Adres :

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru; başvuranın kişisel görüntülerinin hukuka aykırı olarak basınla paylaşılması sonucu manevi zarar gördüğü iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuru dilekçesi ve ekleri doğrultusunda, Ulusal Önleme Mekanizması Birimi tarafından incelemesi gerçekleştirilen başvuruda özetle:

a. Başvuran, 10/03/2022 tarihinde Ceza İnfaz Kurumuna giriş yaptığını, söz konusu gün Adliyeye getirildiği sırada Bolu İl Jandarma Komutanlığı personeli tarafından fotoğraf ve videosunun çekildiğini, kendisine bunun rutin bir uygulama olduğunun ve kişisel verilerinin yalnızca Kurum bünyesinde saklanacağını belirtildiğini, sonrasında kaydedilen görüntülerinin rızası olmadan ve hukuka aykırı olarak basınla paylaşıldığını,

b. Ailesine karşı küçük duruma düştüğünü, çocuğunun ömür boyu etkisinde kalacağı psikolojik travma geçirdiğini,

c. Hem kendisinin hem ailesinin manevi zarar gördüğünü Bolu Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunduğunu ancak sonuç alamadığını iddia etmiş ve gereğinin yapılmasını talep etmiştir.

3. Bolu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü 22/05/2022 tarihli yazısıyla; başvuranın Cumhuriyet Başsavcılığına yazdığı dilekçeyi, Başsavcılığın ilgili dilekçeye ilişkin soruşturmaya yer olmadığına dair kararını ve işlem den kaldırma kararını iletmıştır.

4. Muhatap Bolu İl Jandarma Komutanlığından alınan 15/09/2022 tarihli yazılı görüşte özetle:

a. Yapılan tüm işlemlerin Ceza Muhakemesi Kanunu ile Polis Vazife ve Salâhiyet Kanunu'nun 5'inci maddesi çerçevesinde icra edildiği,

b. Başvuranın hiçbir kişisel verisinin basın ve yayın organları ya da herhangi üçüncü kişiyle paylaşılmadığı iddia edilmiş olup yerel basın tarafından yayımlanan haber linkleri cevabi yazıya eklenmiştir.

5. Başvuranın 06/10/2022 tarihinde alınan yazılı görüşünde özetle; muhatap Kurumun cevabının doğru olmadığını, Jandarma personeli dışında kimsenin görüntü almadığını, bu nedenle de görüntülerin ilgili personelce paylaşıldığını iddia etmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

6. 20/04/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan*

kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek” Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

7. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in “Ön incelemenin yapılması” başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca başvuruların, “*inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulması*” gerekmektedir. Aynı fıkranın (ç) bendine göre; başvuru, “*Yargı organlarında görülmekte olan veya yargı organlarınca karara bağlanmış uyuşmazlıklara ilişkin olup olmadığı*” yönünden incelenir.

8. Mezkûr Yönetmelik'in “Gerekçeli kabul edilmezlik kararı” başlıklı 67'nci maddesine göre; “*Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.*”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

9. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendine göre; “*özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*” Kurumun görevleri arasında sayılmıştır. Bu kapsamda başvuranın kişisel görüntülerinin hukuka aykırı olarak basına verildiği iddiası konuya ilişkin mevzuat hükümleri ile birlikte incelenip değerlendirilmiştir.

10. 17/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun “Fizik kimliğin tespiti” başlıklı 81'inci maddesinin ilk fıkrasına göre; “*Üst sınırı iki yıl veya daha fazla hapis cezasını gerektiren bir suçtan dolayı şüpheli veya sanığın, kimliğinin teşhisi için gerekli olması halinde, Cumhuriyet savcısının emriyle fotoğrafı, beden ölçüleri, parmak ve avuç içi izi, bedeninde yer almış olup teşhisini kolaylaştıracak diğer özellikleri ile sesi ve görüntüleri kayda alınarak, soruşturma ve kovuşturma işlemlerine ilişkin dosyaya konulur.*”

11. 14/07/1934 tarihli ve 2559 sayılı Polis Vazife ve Salâhiyet Kanunu'nun “Parmak izi ve fotoğrafların kayda alınması” başlıklı 5'inci maddesine göre; “*... (a) bendi hariç birinci fıkra ile dördüncü fıkra kapsamına giren kişilerin ayrıca fotoğrafları alınarak, ikinci fıkrada belirlenen esaslara uygun olarak parmak izi ile birlikte sisteme kaydedilir. Bu sistemde yer alan bilgiler, kimlik tespiti, suçun önlenmesi veya yürütülmekte olan soruşturma ve kovuşturma kapsamında maddî gerçeğin ortaya çıkarılması amacıyla mahkeme, hâkim, Cumhuriyet savcısı ve kolluk tarafından kullanılabilir. Kolluk birimleri, kimlik tespiti yapmak ya da olay yerinden alınan parmak izini karşılaştırmak amacıyla doğrudan bu sistemle bağlantı kurabilir. Sistemde kayıtlı bilgilerin hangi kamu görevlisi tarafından ve ne amaçla kullanıldığına denetlenebilmesine imkân tanıyan bir güvenlik sistemi kurulur. Sistemde yer alan kayıtlar gizlidir; altıncı ve yedinci fıkralarda belirlenen amaçlar dışında kullanılamaz. Sisteme kayıtlı olan parmak izi ve fotoğraflar, kişinin ölümünden itibaren on yıl ve her halde kayıt tarihinden itibaren seksen yıl geçtikten sonra sistemden silinir. Parmak izi ile fotoğrafların sistemde kaydedilmesi ve saklanması ile bu kayıtlardan yararlanmaya ilişkin diğer esas ve usûller, İçişleri Bakanlığı tarafından Adalet Bakanlığının görüşü alınarak çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.*”

12. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), bir iddianın kanıtlanmasında yeterli ölçüde sağlam, kesin ve aralarında çelişki olmayan çıkarımların ve aynı derecede çürütülememiş maddi karinelerin bir arada bulunmasını

aramaktadır (AIHM, İrlanda-Birleşik Krallık, B. No: 5310/71, 20.03.2018, § 161).

13. İhlal iddiasında bulunan kişinin iddiasını ispat etmesi genel kural olduğundan hukuki ve fiili deliller ile desteklenmeyen başvurular da açıkça dayanaktan yoksun kabul edilmektedir. Anayasa Mahkemesi (AYM), ispat yükümlülüğü başvurana ait olmasına rağmen başvurular tarafından soyut şekilde birtakım hükümlere atıfta bulunulması ancak ihlalin nasıl gerçekleştiğinin yeterli şekilde açıklanmaması ve delillerle desteklenmemesi durumunda başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olduğuna karar vermiştir (AYM, Muhittin KAYA, B. No: 2013/1213, 04.12.2013, §32).

14. Objektif olarak imkansız, açıkça uydurulmuş ya da açıkça sağduyuya aykırı olaylara ilişkin şikayetler olarak tanımlanan zorlama şikayetler açıkça dayanakta yoksun kabul edilmektedir. Hukuk öğrenimi olmayan ortalama bir kimse için, Sözleşmeye ilişkin bir ihlal bulunmadığının açıkça görülebildiği durumlar da bu kapsamda değerlendirilmektedir (Anayasa Mahkemesi Bireysel Başvuru Kabul Edilebilirlik Kriterleri Rehberi, Anlaşılabilir veya Uydurma Şikayetler Bölümü, s.69).

15. Başvuran, Jandarma personeli tarafından fotoğraf ve videosunun çekildiğini, kaydedilen kişisel görüntülerinin Kurum bünyesinde saklanacağı belirtilmesine rağmen rızası olmadan ve hukuka aykırı olarak basınla paylaşıldığını, hem kendisinin hem ailesinin manevi zarar gördüğünü iddia etmektedir. Muhatap Kurum; yapılan işlemlerin mevzuat çerçevesinde gerçekleştiğini, başvuranın çekilen görüntülerinin basın ve yayın organları ya da herhangi üçüncü kişiyle paylaşılmadığını iddia etmektedir. İnceleme sonucunda; başvuranın fotoğrafının yer aldığı haberlerde başvuranın adının ve soyadının ifşa edilmediği, yüzünün maskeli olduğu ve net bir şekilde görülmediği, bununla beraber söz konusu fotoğrafların basın ve yayın organlarına Jandarma personeli tarafından verildiğine ilişkin somut bir kanıt olmadığı için iddiaların soyut ve dayanaksız olduğu anlaşılmaktadır. Nitekim Bolu Cumhuriyet Başsavcılığının kararında da; başvuranın soyut iddia ve beyanlarından başka şüphe uyandıracak, somut şekilde kuvvetli delil ve emare bulunmadığı için soruşturmaya yer olmadığına dair karar verildiği görülmektedir.

16. Sonuç olarak; yukarıda açıklanan nedenlerle, Türkiye İnsan hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 67'nci maddesi kapsamında kalan başvurunun yeterli ölçüde sağlam delil olmadığı için açıkça dayanaktan yoksun ve "**kabul edilmez**" olduğu kanaatine varılmaktadır.

V. KARAR

- 1.** Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,
- 2.** Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,
- 3.** Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine, 24.01.2023 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Harun MERTOĞLU
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE
Üye